

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Inger Lindqvist*
Härad: *Torna* Berättare: *Matti Ahesson, Ö. Törn m. 18*
Socken: *Ö. Törn, Lunn* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1965* Född år *1914* i *Lunn*

Uppteckningar om Ö. Törn efter omms. frågelista.

s. 1-19.

ACC. N:R M. 16749 /

DIVERSE FRÅGOR.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Släkten har bott på gården sedan 1880. Släkten kom ursprungligen ff från Hardeberga. Malte Åkesson övertog gården 1943 efter sin f fader. Han arbetade hos fadern till nämnda årtal.

M.Å. har hört att byn förr kallats Skinnatörn, trodde att namnet möjligen kommit av, att bönderna varit snåla, fattiga -skinnade folk.

Gårdarna nr. 4 och 18 har aldrig brunnit.

Vägsträckan från Lund till O.T. är ny. Vägen gick innan på andra sidan "stathuset." Huset var statarbostad till gård nr. 1, Kjellå Arne Jönsson. Han har en tavla som visar bygatans gamla sträckning.

Det har funnits en damm, "Sköveln", som fyllts igen. En märkegrav på gård nr. 4 har fyllts igen. I Sköveln sköljdes hästarna, ungefär 25 år sedan. Ny branddamm är anlagd vid smedjan.

De äldsta byggnaderna i byn är Olov Jönssons, nr. 16.

Vissa förändringar i ägoförhållandena då byggas autostradan byggdes.

Med byn menas alla gårdarna kring bygatan upp till Albin Andersson, nr. 8

Stor kontakt med de andra "byborna. Det fanns en viss skillnad mellan de som hade större jord. Gårdarna vid Getingevägen är större än de i byn. Detta gjorde att man inte var riktigt jämnställda.

ACC. N:R M. 16749:2.

NÄRINGSLIVET.

Jordbruk

Allmänt. Produktionen har varit ungefär lika stor i alla tider. Inriktning på spannmålsodling. "Vanligt jordbruk" - ingen specialisering. 1963 sålde M.Å. sina kor - jorden minskades genom att staden köpte vissa stycken. På fadern brukade gården fanns mera kor, än vad M.Å. har haft, men föt något större kreatursbestånd fanns och finns ingen plats. Jorden behövs till att odla säd på. På 1940 uppodlades en äng på 1/4 tunnland. Jordbruket mest lönande efter sista världskriget. 1930-talet lågkonjunktur, 1939 och 1943 var mycket bra år.

Åkerbruket.

Råg har inte odlats, jorden ej lämplig till det. På faderns tid odlades korn och h havte tillsammans, men man kom underfund med att det var skadligt för jorden. Potatis till husbehov, jorden inte lämplig för potatisodling. Ärtor till grönfoder åt djuren. På de sista åren har man inte odlat några foderbetor, alltså sedan djuren sålt. Detsamma gäller klöverodlingen. Under de senaste fem åren har sockerbetor odlats i större utsträckning än innan. Och på de sista 15 åren har sockerbetsodlingen fördubblats. Sockerbetor är mycket lönande. Att man inte odlade sockerbetor i samma utsträckning förr beror på att det var svårt att skaffa arbetskraft, särskilt under krigsåren. Betorna köpt es av Arlöv, numera av Örtofta. Oljelin odlades under krigsåren, ej senare. 1945 odlades även raps och senap, det fanns ingen plats att odla dem på, därför slutade man med det. 8-skiftesbruk. Nu på senare tid håller man inte längre så hårt på växtföljden. Gödningsmedlen har blivit bättre. Växtföljd: träda med grönfoder, vete, korn eller havre, betor korn, vall 2 år, vete.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16749:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Utsädet. Till hälften eget, resten köptes från Weibulls, rensat och färdigt. M.Å. har aldrig harpat eller betat utsädet självt, men på faderns tid gjorde man det.

Gödning. Kreatursspillningen har alltid används. Lagras först $\frac{1}{2}$ -1 år på hög, körs ut på hösten. Superfosfat och chilesalt användes redan på faderns tid, så länge M.Å. kan minnas. Då M.Å.s föräldrar byggde ny boningslänga 1880, slog man sten ur mangelgravar till innerväggar. Det var kvinnornas syssla att göra väggarna. Mangelgravarna fanns på gården.

Hästplogar av Olivertyp. 1947 traktor. Självbindare finns ungefär 50 år gammal. Fadern var den förste som hade en. Den var i bruk till 1960. Fadern hade självavläggare.

Öyn ägde förr gemensamt tröskverk. M.Å. hade skördetröska till för 10 år sedan. Nu utför maskinstation arbetet.

Snabb förändring på de sista 10 åren vad det gäller modernisering och rationalisering.

På 1920 talet fanns en hackelsemasin på gården, drogs av häst.

"Boästervagnar" och fjädervagnar med trähjul och järnring till 1940-tal. Då skaffades bilvagnar. Smederna Ahlström var också vagnsmakare. De var på 1910-talet smeder på Börringe kloster. (?) Nyström hette han som hade smedjan innan br. Ahlström.

1920-60 fanns en Sandbykvarn på gården. Innan 1920 körde fadern till Hosta mölla och malde till julbaket.

Ängsbruk M.Å. har haft slättermaskin i 50 år. Hästräfsor av järn har alltid funnit s.

ACC. N:R M. 16749:4

Trädgårsskötsel.

TILL För fem år sedan hade man trädgård med rödbetor, morötter, kryddgrönt, kål, sallad. Numera odlas grönsaker bara då och då. Inte tid att sköta den.

Boskapsskötsel. Till 1963 hade M.Å. 4 hästar, 2 unghästar, 10 kor. På faderns tid fanns en tjur - till slakt - 12 kor. Inriktning på mjölkproduktion. Fadern hade 2 suggor, 20 gödsvin. M.Å. ökade svinbeståndet till 4-5 suggor, 30-40 gödsvin. Säljer till slakt.

Fadern hade får. M.Å. vill inte ha några, därför att jorden är för "dyr", för att ge plats åt bete. Man har alltid haft ett 30-tal hönd.

Gödsvin och ungdjur gick till slakt. Hemma slaktas fortfarande grisar och höns, "på vanligt sätt." Fadern slaktade någon gång åt grannarna. M.Å. skickar annars djuren till Scan.

Till för 10 år sedan mjölkade man 3 ggr. om dagen, nu 2 ggr.. Man behövde inte mjölka tre gånger. 1927 skaffade fadern mjölkkningsmaskin. Mjölken kylades i en bassäng och med mjölk-kylare. Mjölken har alltid sänts till Lundaortens mejeri. Då M.Å. var barn kärnade hans mor, 1920-tal, samt då och då när korna kalvat. Någon gång under sista kriget. Till kärna hade man ett lerkrus.

Ystning har inte förekommit.

Fjäderfä. Höng har alltid hållits. 1943 hade man några ankor. och 4-5 gäss i 1943-53. Familjen gjorde sig av med gässen då barnen var små. Gässen smutsade ner fötterna mycket på gården och sprang över till grannen. Fjäderfäna hölls till husbehov, ibland sålde man till grannar och vänner. Äggen säljs till handlare i Lund, privata hushåll, och till föräldrar.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16749:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Aveln. kor - låglandsras, hästar - ardenner, svin -?-,
höns - vit Leghorn, Rhode Island, New Hampshire, korsningar.
1920-40 höll fadern kötthöns och sålde på torget i Lund.
Magnus Jöns höll tjur. 1947 (cirka) gick M.Å. med i semin-
förening.

Utfodring. Hö, halvt foderbetor (ej de sista åren) blast, bet-
massa. På sommaren går djuren ute på grönfoder - då det finns
plats för dem. De tjudras. Släpps ut i juli och får ute till
september. För 20 år sedan var det vanligt att även grisarna
släpptes ut. Man upphörde med det eftersom de smutsade ner för
mycket.

Vetrinären kastrerade djuren och behandlade sjuka djur.
På faderns tid fanns det en hästspecialist i Roslöv, Bergström.
Han behandlade djuren för dräktighet. Lyckades alltid.
Scan avlivar djuren.

Gården som den ser ut nu: I logglänga, I stallänga, I hönshus,
garage (taktors- och bil-)

Förr: kringbyggd med port och halmtak.

I:a ombyggnaden 1913 - logen.

2:a " " 1926 - stall och hönshus, boningslänga.

1880 byggdes boningsläng n ny. Den som fanns när släkten kom
till gården var mycket dålig.

Nyhetsspridningen ifråga om jordbruket.

ACC. N:R M. 16749:6.

BINÄRINGAR.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hantverk och industri.

Till 1930-talet fanns en sadelmakare på Getingevägen. Han kom till byn och frågade ,om någon ville ha någor gjort. Han hade inga lärlingar eller anställda. Bröderna Ahlströms smedja.

Affärs- och serviceörelser.

Det har funnits en lanthandel på 1800-talet.

Andra utkomstmöjligheter på orten.

Dale'ns (friköpt hus) har sedan 10 år två inneboende året om.

Förändringar i närings- och befolkningsstruktur.

Ingen nämnvärd in- eller utflyttning. Gård nr 16 har haft flera arrendatorer, som flyttat in och ut. M.Å. arbetar sedan 1 $\frac{1}{2}$ år tillbaka på Tetra Pak i Lund, Vill säkra reträtten. Jorden till gården är nu för liten för att kunna bära sig och han vill inte satsa på ett alltför intensivt bruk. M.Å. har en anställd istället. (från Trelleborg). På Tetra Pak arbetar även Gösta Fransson, nr. 12. Han är i samma ålder som M.Å. och tog arbete i Lund av samma skäl. Det var han som började. Först. Gösta Ojlsson från byn har också arbetat där. Bondsöner och bonddöttrar stannade förr alltid kvar på gården. Först på de senaste 10 åren har de börjat söka sig ut. Gösta Franssons son, 20 år, är snickare i Lund. Alfred Perssons son arbetar borta. M.Å. döttrar går på läroverk i Lund. Byn som sovstad. Dal'en arbetar i Malmö. Han är museitillsyningsman. Kom till byn för 10 år sedan. och köpte Magnus Jöns hus.

ACC. N:R M. 16749:7.

ARBETSLIVETS OCH ÄGANDERÄTTENS ORGANISATION

INOM JORDBRUKET

Gårdshushållens arbetsorganisation.

Familjen var på fyra personer - två vuxna och två barn. Farmodern bodde tillfälligt på gården, då hon hjälpte till i arbetet och när hon var på besök annars. En moster till M.Å. bodde en kort tid på gården innan hon gifte sig.

Fadern hade en dräng och en piga anställda. På sommaren en sommarpojke och en sommarflicka. Tjänstefolket kom från magrare trakter. Sommartösen kom från Stockholm, en kort tid var en finska anställd som piga.

Omkring 1925 minskades den främmande arbetskraften. Man rationaliserade jordbruket och extra hjälp behövdes inte. Det lönade sig inte heller med främmande arbetskraft, då gårdarna var så små.

Pigan vävde, arbetade i köket, mjölkade hjälpte till utomhus. Drängen som körde hästarna ville inte nedlåta sig till att mjölka. Kostallning var en lite förnedrande syssla för drängen. Låshonden fick för det mesta ställa själv.

Nu är det männen som skäter mjölkkningsmaskinen.

Arbetsdagen började klockan 5 och slutade 1/2 7 på kvällen. Mjölkskjutsen bestämde, när man skulle stiga upp. Man måste ha färdigmjölkat till den kom. Innan kl. 7 på morgonen skulle man ha mjölkat, gödslat, gett kalvarna, tagit ut hästarna. Allt i bestämd ordning.

Bondens arbetsdag förkortades i samband med den allmänna arbetstidsförkortningen. Nu sträcker sig arbetsdagen från kl. 6 till kl. 18, man tar 1 timma fritt vid middagen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16749:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Innan morgonkaffet skall husbonden ha stallat. Efter frukosten skall hästarna ryktas, köras ut, därefter färre fanns alltså något extra arbete, lagning, hämta grönfoder eller liknande, - förmiddagskaffe därefter skulle mjölkkanorna hämtas in, kalvar och grisar matas.

Kooperation.

M.Å. önskar att bönderna i byn oftare skulle slagits sig samman om maskin- och redskapsköp. Man har köpt mindre redskap tillsammans ex. harpor, bethackor, vält, såg (man var 5 om sågen) Ibland lånar man åt varandra. M.Å. brukade alltid låna ut sitt potatisårder.

SOCIALA RUPPER OCH RELATIONER .

Bönderna.

Gårdarna på Getingevägen större. Med dem umgicks man endast vid större kalas. De var lite förnämare, höll sig mes 2 jungfrur.

Hantverkare.

Smeden bjöds alltid med på fester. Smeden själv ansåg att han hade det mycket sämre ställt än bönderna. M.Å. menar att han hade det lika gott som bönderna .

Tjänstefolket.

De behandlades "knappast" som medlemmar i familjen. Drängen hade rum i stallet, jungfrukammare åt jungfrun. De åt tillsammans med husbondefolket. De fick delta i husbondes folkets helg firande. Husbondefolket uppvaktade dem något, då de hade högtidsdag. Man tilltalade tjänarna med förnamnet. Tjänarna sade efternamnet till husbonden till husfrun , fru+ efternamn. Befallningar utdelade husbonden på morgonen. Tjänarna umgicks med andra tjänstefolk. Smeden brukade besöka pigorna genom att krypa in till dem genom fönstret. De deltog inte i den övriga ungdomens fester. Bondbarn fick inte leka med tjänstefolk för sina föräldrar.

ACC. N:R M. 16749:9

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det bodde lantarbetare i stötarhuset - "Hils Jöns' och Magnus Jöns' -
Deras ekonomi berodde på vad för slags folk de var.
Mannen var anställd som ryktare, frun mjölkade, och diskade.
Bönderna hade inget umgänge med dem, ~~sk~~. Man såg ned på dem, men
deras barn accepterades på sätt och vis. De hade alla ohyra.
Läraren umgicks med familjerna i byn. Der var "fint" när läraren
kom på besök. Han deltog inte så ofta i byns fester.
Stadsborna ansåg man vara "finare". Men bönderna å sin hade eh
viss bondestålthet och inlät sig inte med dem så mycket.
M.Å. träffade sin fru inom SLU. "on är inte från Ö.T. Man" skulle
helst gifta sig inom den egna gruppen, om man ville bli accepterad.
Båda kontrahenterna borde vara minst 25 år.

BOSTAD OCH HEMINREDNING .

Yrkesmän och gårdens folk byggde och reparaede husen.
ett vindsrum har nyligen byggts.
Utrymmen. kontor, sal, kistekammare, "stua," pigkammare, sängkammare
fanns. Salen var finast. Användes bara på sommaren, man kunde inte elda
där.
För 15 år sedan slogs väggen mellan salen och sängkammaren ut.
Nu är sängkammaren i kistekammaren. Skjutdörrar mellan stugan
och sängkammaren sattes upp vid paret Å. S. giftermål.
Vävstolen stod i jungfrukammaren och man vävde där inne. Nu
står vävstolen på vindem. I kistekammaren förvarades kläder.
Köket och stugan användes mest.
Gäster togs emot i stugan. Nattgäster fick bo på kontoret.
Köket är ombyggt 3ggr. Första gången 1928. Då fanns hål i väggen så vattnet
kunde rinna bort från golvet - rännor utmed väggarn. Brygghus och
bakugn ~~fäxx~~ gjordes större, värmeledning lades in. Kakelugnarna
togs bort. 1940 el- spis. 1928 vatten och avlopp.
Man hade fotogenlampor till det elektriska ljuset kom. Under
I:a världskriget - karbidlampor.

ACC. N:R M. 16749:10.

WC och badrum 1948.

På väggarna hade man vävda föremål och fotografier på släkten, samt en målning på gården, (Sandgren).

Väggarna var oljemålade till 1943. Sal och sängkammare de enda tapetserade rummen, målade bård längs taket. Målade rankor i taket i salen

Väggarna var målade med mönstrad rulle - lövmönster. Målaren var antagligen granat från Hardeberga.

Taket var gipsat. I köket, kiste- och jungfrukammaren pärlade bräder.

Det låg en korkmatta under bordet i salen med trasor runt om.

Korkmatta har alltid funnits i stugan.

Möblering i salen - förr. Bordet mitt på golvet, spegel mellan fönstren.

Stugan. Soffan för fönstret, stråstolar, telefonbord, bord mitt på golvet skrivbord i ena hörnet.

Chiffonje finns - ärvd. Ungstol - amerikans typ. M.A.'s föräldrar köpte matsalsmöbler vid sitt giftermål, bord stolar och buffe'.

De köpte även en skinnklädd stoppad soffa. Enstaka möbler köptes på auktion.

Det var fint att ha skiffonje.

Äldre möbler sattes upp på vinden.

Alltid hemvävda gardiner, ej numera. Chalusier fanns för fönstren.

Stor matta köptes omkring 1928

Fjäderdynor stoppade med halm och hö till 1930-tal. Innan dess användes heller aldrig överlakan.

Trädgården var mycket buskigare. Där fanns också ett lusthus, togs ned för ett par år sedan.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R

M.

16749: //

MAT, DRYCK, HUSGERÄD OCH MALTIDSSÄDER

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Pannkaka åt man en gång i veckan. Ingen soppa på sommaren, annars ingen förändring i kosthållet efter årstiderna. Mjölk dracks mycket och ofta. Drickablandning - mjölk + dricka, mjölken skall hälas i förstpopulärt. Te förekom inte. Kaffe 2-3 ggr. om dagen.

När M.Å. var barn åt man "flottmada och kryddsill" på morgonen, kl 7 åtminstone när man hade utarbete.

kl 7 frukost med sill och potatis, kl. 10 "lillämiddag" "smörmad", kl. 12 middag, kl. 19 kvällsmat. Denna matordning började upphöra på 1920-talet.

Inälvsmat har alltid förekommit i hemmet. Hästkött åt man inte. Man skändes för att köpa det. Modern var alltid så noga med att inte ha hästkött i korven.

Fisk. Torsk, sill, ibland makrill, ål ganska ovanligt. Inga grönsaker. Barnen fick 1/4 apelsin vid läggdags.

Man handlade och handlar ännu i Wikmans på Bredgatan. Kryddor, kaffe, sill, sprit köptes.

Allt bröd bakades hemma till 1930 -taet. Då bildades ett andelsbageri i Fjelling. Andelsföreningen tog även hand om tvätt. Flera byar var med. Men föreningen "gick" inte. Många handlade annorstädes. Frukt, fevbensspjäll, köttbullar konserverades, ej grönsaker. Förvarades i källaren, sedan 1926 i ett brandfritt rum i loglängan.

I regel stekte man maten oftare, än man kokade den. Numera ~~har~~ det har skillnaden utjämnats.

Frysbox köptes 1964. Fru M. fryser kött, bär, bröd, ej färdig mat.

Assistent och tvättmaskin har funnits ~~xxx~~ sedan 40-talet.

Alla åt tillsammans i köket. Helgdagar och söndagar på vit duk.

till varje jul köptes ny vaxduk. Var och en hade sin bestämda plats vid bordet. Fadern skulle sitta och ha utsikt över gården. Alla hade egna bestick. När M.Å. var barn hände det att alla åt efterätt ur samma fat.

ACC. N:R M. 16749:12.

Vid fester serv erades vin och sprit. "Främmat" bjöds på snaps.

TEXTILIER.

Fru Å. har 2 vävstolar, en efter sin egen mor, en efter M.Å.'s mor. Modern vävde mycket mattor, gardiner, sljortor, lakan. En sömmerska kom till gården och sydde åt modern och åt barnen. Hon bodde vid ^{Kallevägen} Getingevägen. När barnen vuxit upp lät de sy hos skräddare. Modern var alltid finklädad om söndagarna, och varje kväll tog hon på sig ett rent förkläde. Träskor bar alla både på sommaren och på vintern. Fadern hade träskostövlar, då han plöjde. Skodonen köptes i Lund, hos skomakare Kron vid "Stockholmslejet" (Wigströms maskinaffär). Det fanns en skomakare vid Getingevägen, Ingrid sömmerskas bror. Hatt bland herrarna var vanligt, då M.Å. var barn, Fadern bar alltid hatt. Modern hade också alltid hatt, då hon var finklädad.

Äldre textilier: duk från 1878, lieskaft.
lakan med vävd bård i bägge ändarna. Fru Å. visste inte vad de använts till.

SOCIALVÅRD

~~SÄNNAN OCH NYNAN~~

De fattiga fick kommunalhjälp. Fattighus fanns. Dyborna gick till de fattiga med mat. De som sattes i fattighuset var fruktansvärt arna. De gamla fick bo i undantagsstugor, vanligtvis ett rum i huvudbyggnaden. Föräldralösa barn togs hand om av släktingar eller utackorderades.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16749: /3.

SJUKVÅRD

De sjuka låg länge hemma innan läkare anlätades.
Barnmorska från Lund ,Thore'n, anlätades. Barnen föddes i regel hemma.
Fadern anlätade en klök mot värk. Denne ordinerade honom att
"välta någon ask eller liknande."
Man tvättade sig i köket. 1926 byggdes brygghus (tvättstuga), där
man kunde tvätta sig.
M.Å. brukade skjuta råttor. Annars användes råttgift.
Jungfrun städade varje lördag. Kvast och borste användes.
Innan tvättstugan byggdes tvättades all tvätt i köket. På sommaren
ute på gården. Stortvätt varannan månad. Man tvättade i såpa och
soda. Tvätten "klappades" på ett trebent "tvättesäde". Vridmaskin har
alltid funnits.
Tvättmaskin skaffades på 40-talet.
El.-järn skaffades ,då elektriciteten kom. Innan användes lodjärn.
Stor träangel fanns.

FAMILJ, SLÄKT OCH HEMLIV.

Man kallade sina föräldrar mor och far, även när man talade om dem.
M.Å. s egna barn duar sina föräldrar.
Föräldrarna sade förnamnen till varandra, far och mor, när de
talade om varandra inför barnen.
Farbror, morbror asv. till släktingar. Ordet tant inte så vanligt.

På sommaren pass ades barnen av en barntös. Vagga med snöre ått
dra och trampa fanns.
Modern hade hand om barnehs uppfostran. Pigan passade barnen.
Barnen bestraffades med öffil.
Man skrämde barnen med polisen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16749:14

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kvällarna tillbringades i "stuan". Modern vävde, fädern skrev. Söndags kl. $\frac{1}{2}$ 9 för samtliga. På söndagen var man söndagsklädd, middagen lite extra god. Någor utöver det vanliga företog man sig inte på söndagen.

Släktingar kom inte på besök så ofta - slakten liten, mestadels på högtidsdagar.

Pojkarna (M.Å. och en broder) bodde 14 dagar varje sommar hos en släkting, sommarlov.

BEMÄRKESEDAGAR I FAMILJEN.

Dop . Barnen döptes i kyrkan med fadder och gudmor.

Konfirmation .M.Å. konfirmerades i Domkyrkan. Nya kläder. Man höll middag för släktingar.

Skolavslutning. Föräldrarna kom till skolan. Nya kläder till barnen. Efter sista året i skolan höll familjen en liten fest.

Förlovning. Fästmon fick en guldring. Annonsering i tidning. Inget kalas. (Gäller den egna förlovningen.)

Lysning. Firades inte. M.Å. annonserade vid sin lysning. Svensxa och möhippa. Visste inte vad det var för något.

Bröllop. Man gifte sig i kyrkan, höll middag hos brudens föräldrar.

Silvër- och guldbröllop. Firas alltid.

Födelsedag och namnsdag. Släktingarna bjöds på kaffe vid födelsedag.

ACC. N:R M. 16749:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid 50 år bjuds alla grannar och släktingar på middag, vanligt ännu, men de flesta i byn har redan kommit över 50 år. För tio år sedan - många fyllde år då - hölls middagarna på näringsställe.

Det var vanligt att barnen skickade vykort till varandra.

HELGER OCH FESTDAGAR.

- Nyår. Nyårsåfton tillbringades hemma. Man vakade inte alltid. Vanligt först sedan man skaffat radio.
- Fastlag. Fastlagsbullar äts alltid. Modern satte in ris.
- Påsk. Nu förekommer påskkärningar, utklädda barn. Man gick till kyrkan på långfredagen. På påskafton äts ägg, de färgades.
- Valborgsmässoafton och första maj. Eldar vanligt. Nu har familjen bål på gården.
- Pingst. Annandag pingst åkte man till Bökeberg, med matkorg. Man åkte tåg.
- Mårten. Anka eller gås på kvällen. Tjänstefolket deltog. Man klädde sig lite finare.
- Advent. Ljus först på de sista tiotal åren.
- Jul. Tvätt, bak - 3-4 sorters bröd, - slakt. Maten bryntes iförväg. När M.A. var barn åkte familjen alltid på julsmytning. Efter maten på kvällen delade modern ut julklapparna. På julafton fick

ACC. N:R M. 16749:16.

alla vara uppe lite längre än vanligt.

På julafton åts smörgåsmat, soppa med klimp, pepparrotskött, risgrönsgröt.

Juldagen. Lutfisk, leverkorv, sylta, rödbetor.

Rummen pyntades med girlanger.

På en av juldagarna skulle man åka till kyrkan.

NÖJEN, UMGÅNGESLIV OCH SPORT .

Föräldrarna umgicks med sina grannar. Man gick till varandra och drack en kopp kaffe. Fruarna drack förmiddagskaffe hos varandra. Under julen höll alla kalas. Man gick runt till varandra.

M.Å. umgås med byborna och något med utombys boende.

M.Å.Ä höll barnkalas under skoltiden. Då man fyllde 20 år hölls bal, iblan i högtidsdräkt. Bara ungdomar bjöds. Festen hölls i hemmen. Den nya generationen har inte tagit uppseden.

M.Å. fick köpta leksaker, byggklossar, kikare med stjärnor, vevapparar (biograf.). Fick dem av släktingar och föräldrar. Barnen fick inte alltid leka inomhus. När de gjorde det, fick de hålla till istugan. Man lekte gömma ringen, blindbock, Utomhus fick man leka överallt. Barnen skulle vara inne till kl.8.

Sedan man konfirmerats utsträcktes tiden lite. Ungdomarna höll ofta till vid smedjan eller på mjölkbryggan.

1938 anordnades av Asmundsson på Brunnsnöget slädparti.

Alla i byn deltog. Man körde en runda med tända facklor, och sedan samlades samtliga på Brunnsnöget. Där väntade mat, glögg och efteråt dansade man.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16749:17.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

god sammanhållning mellan traktens ungdomar, dock störst emellan de från bygatan. Man for till Fågelsång och dansade. Inga organiserade gäng.

På vardagskvällarna läste M.Å., hörde på radio, cyklade en runda eller "snackade" med någon vän.

M.Å. hade varannan söndag fri. På sommaren passade man då på att bada ute.

Innan en flicka gifte sig sydde han och vävde utrustning.

Spara var svårt att göra för de, som gick hemman, de hade inga löner. Någon hemgift i ordets rätta mening var sällsynt.

De gamla "hjälpte" istället barnen till en början.

Numera finns tillfälle till bildande sysselsättningar. ABF,

SLS anordnar cirklar. Man läste inte mycket i M.Å.'s hem.

Tidning: Lunds Dagblad, Skånska Dagbladet. Någon gång Allers veckotidning.

Kyrklig syförening - ungdomar är inte med.

De flesta i byn är politiskt organiserade. Med en politisk förening i Lund, i byn finns ingen.

Kristallradio har funnits i hemmet så länge M.Å. minns.

TV - 1960.

Numera har familjen piano.

~~RESEK~~
POLITIK.

Politik diskuterades aldrig i hemmet. Fadern politiskt intresserad, deltog i Bøndetåget 1914. Fadern konservativ.

ACC. N:R M. 16749:18.

RELIGION

Familjen tillhörde statskyrkan. Man gick till kyrkan ungefär 5 gånger om året. Pingstvännen var inte så omtyckta. Barnen gick i frikyrklig söndagsskola. Böner lästes inte, bordsbön bara när M.Å.s farmor var på besök.

STUDIER OCH YRKESVAL .

2 år småskola 5 år storskola. M.Å. gick i La Strada skolan. Ville själv inte fortsätta skolgången och det var aldrig tal om det hemma heller. Det var mycket för dyrt. M.Å. har gått ett år på Vilans folkhögskola.

Alla bondsöner i M.Å.s ålder blev lantbrukare. Hemmadottersystemet var vanligt. Dottern fick gå hemma och vänta på att bli gift. Det var inte passande för dem att ge sig ut och arbeta. Dessutom "passade" sällan de arbeten som bjöds - de hade ju heller ingen utbildning. Det var också en fördel för husmodern att ha sin dotter hemma så länge som möjligt.

KOMMUNIKATIONER. HANDEL. KONTAKTEN MED STAN'

Kommunikationer. Vägen förbättrades i slutet av 50-talet. Järnvägen Lund-Hardeberga har gått över åkrarna. Fadern var den förste, som hade cykel i byn, i början av 1900. Barnen fick cykel sedan de konfirmerats. För 40 år sedan fanns en motorcykel i byn. M.Å. hade bil 1946, han var den förste i byn. Fadern hade bil 1937-38. Anton Anders hade telefon först.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16749:19.

Handel

Clemenstorget besöktes alltid. Modern sålde höns på torget. Enstaka gåttdfarihandlare har besökt byn. Familjen har alltid varit stamkund hos Wikmans, Bredgatan. Förr fick man ställa sina hästar där.

Kontakten med stan:

Modern och fadren körde in till Lund varje Jördag eftermiddag. Man körde i åkvagn. Tjänstefolket fick be sig om fritt, då de ville göra uppköp. De var alltid fria då stormarknaden hölls på hösten. M.Å. åkte varje år och tittade på nyårsrevy. Idrott har aldrig intredderat. I:a maj tog man på sig nya kläder och åkte till Lund och tittade på festligheterna. Därefter gick man till stadsparken och drack kaffe. Stadsresorna har inte tilltagit på senare.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND